

Polszczyzna

INSTRUKCJA OBSŁUGI
KALENDARZ • PORADNIK

2020

Od autorów

Język ewoluuje w bardzo szybkim tempie. Nic dziwnego – chce nadążyć za zmieniającym się światem. Nazwaniu coraz to nowych elementów rzeczywistości służą młode słowa, które od kilku lat zbieramy i opisujemy w **Obserwatorium Językowym Uniwersytetu Warszawskiego**. Ten słownik najnowszej polszczyzny mamy nadzieję dalej rozwijać, korzystając z pomocy wszystkich użytkowników języka.

Nowa rzeczywistość rodzi też nowe pytania. Właśnie dlatego powołaliśmy **Poradnię Językową Uniwersytetu Warszawskiego**. Tego rodzaju działalność ma na naszej uczelni piękną, prawie pięćdziesięcioletnią tradycję. Na początku eksperci językoznawcy prowadzili dyżury telefoniczne, z czasem poradnia zaczęła funkcjonować w sieci. Tak będzie i teraz.

Wszelkie pożyteczne działania na rzecz języka od lat wspiera i animuje **Fundacja Języka Polskiego**. Nie mogło nas zabraknąć i tym razem, kiedy do rąk czytelników trafia instrukcja obsługi polszczyzny.

Wierzymy, że nasz kalendarz i poradnik w jednym przybliży choćby część tajemnic języka i po prostu okaże się przydatny na co dzień.

Magdalena Wanot-Miśtura, Maciej Czeszewski

Kultura języka to stawianie na jakość

Kultura języka to część kultury ludzkiego obcowania. Mówiąc i pisząc zgodnie z jej zasadami, pokazujemy, że traktujemy tych, do których się zwracamy, jako osoby, które szanujemy. Pokazujemy, że to, o czym chcemy ich poinformować, do czego mamy zamiar ich przekonać, czym pragniemy ich zainteresować, a czasem też zabawić, było przekazane nie byle jak, nie ot tak, żeby tylko wyrzucić z siebie to, co mamy do powiedzenia, i nie troszczyć się o to, czy i jak zostało to odebrane i zrozumiane. Nie chcemy więc, żeby to było **jakoś** przekazane, lecz żeby była zachowana dobra **jakość**.

Kultura języka to więc stawianie na jakość. Jakość wyrażoną:

- poprawnością językową, czyli przestrzeganiem normy gramatycznej i słownikowej;
- sprawnością wypowiedzi, czyli dostosowaniem jej do sytuacji, do rozmówców i do celów rozmowy;
- przestrzeganiem zasad etyki słowa, czyli mówieniem rzetelnym, niemanipulacyjnym, niekłamliwym;
- estetyką wypowiedzi, czyli takim jej formułowaniem, by była odbierana jako nierażąca niechlujstwem czy wulgarnością.

A dobra jakość naszych zachowań językowych to nieodzowny składnik dobrej jakości naszego życia.

prof. Andrzej Markowski

Instrukcja obsługi polszczyzny w 12 krokach

Oto cykle, które znajdziesz w kalendarzu:

Dodaj do używanych	Poznaj słowa, które w ostatnim czasie weszły do języka. Liczymy też, że dzięki Tobie ten zbiór się powiększy.
Nie pomył się	Tu znajdziesz pary wyrazów, które lubią się mylić. Uzupełniliśmy je o definicje i przykłady użycia.
Odmień się	Namawiamy, aby imiona i nazwiska odmieniać, no bo czemu nie? Jak to robić, pokazujemy na autentycznych przykładach.
Pokaż się z najlepszej strony	Kultura języka dotyczy również naszego zachowania. W tym cyklu prezentujemy zasady językowego <i>savoir-vivre</i> 'u.
Ruszaj w drogę	Zapraszamy w językową podróż po Polsce (i nie tylko). Odmiana nazw miejscowych przestanie Ci odtąd sprawiać kłopot.
Sformatuj	Nie zaniedbujemy poprawności typograficznej. Podpowiadamy, jak z pomocą edytorów tekstu tworzyć staranne dokumenty.

Instrukcja obsługi polszczyzny w 12 krokach

Oto kolejne cykle, które znajdziesz w kalendarzu:

Sprawdź się	Popularnych słów, zwrotów i wyrażeń nie zawsze używamy poprawnie. A Ty którą formę wybierzesz?
Wyguglaj	Z zasobów internetu wydobywamy najciekawsze, wartościowe źródła językowe. To one pomagają kształtować normę.
Zaczytaj się	Masz apetyt na więcej? Wszystkim spragnionym wiedzy polecamy poradniki językowe naszych mistrzów i kolegów.
Zasięgnij języka	Pytanie? Odpowiedź! A jeśli nasze porady nie rozwieją twoich językowych wątpliwości, zawsze możesz do nas napisać.
Zorientuj się w przestrzeni	Aby pisownia nazw obiektów z bliższej i dalszej okolicy przestała być problemem, pokazujemy garść reguł i wyjątków.
Dla odmiany	Jako przerywnik proponujemy wzory odmiany kłopotliwych słów i nazw.

Te formy znajdziesz w kalendarzu:

- 3,5 razy **1.12**
- 2 $\frac{3}{4}$ kilograma **1.12**
- 3,4 miesiąca **1.12**
- 6,5 godziny **1.12**
- 23,5 miliarda **1.12**
- 2020 rok **16.10**
- 4,5 godziny **7.01**
- 4500 dzieci **23.06**
- 500+ **26.05**
- adaptować **22.01**
- adoptować **22.01**
- akcesoria **6.11**
- akcjonariusz **22.05**
- aleja „Solidarności” **18.11**
- aleja Kasztanowa **18.11**
- aleja Przewodników Tatrzańskich **18.11**
- Aleje Jerozolimskie **18.11**
- Aleje Ujazdowskie **18.11**
- ambasador **3.06**
- Amsterdam **28.02**
- anty- **3.11**
- apostrof **11-12.07**
- asygnować **19.03**
- Australia **6.11**
- Babimost **25.09**
- bajońskie sumy **25.03**
- bardzo wygodny **7.04**
- Bareja Stanisław **7.05**
- bar-kawiarnia **7.08**
- barobus **7.08**
- bazylika **6.11**
- bazylika Najświętszej Maryi Panny
Licheńskiej **8-9.02**
- bazylika św. Krzyża **8-9.02**
- bazylika św. Marka **8-9.02**
- bazylika św. Michała Archanioła
i św. Stanisława Biskupa **26.02**
- Bazylika św. Piotra **8-9.02**
- będać co będać **27.10**
- Benoit Ludwik **5.11**
- Berkeley George **26.08**
- Berlusconi Silvio **26.11**
- beton szybkoschnący **7.04**
- Biała Podlaska **27.11**
- Białobrzegi **27.03**
- Białołęka **21.04**
- Biały Agata **27.02**
- biały kontynent **7.07**
- Białystok **25.09**
- Bielsko-Biała **27.11**
- biskup **5.08**
- Bismarck Otto von **2.07**
- bliski **12.06**
- Błachnio Jerzy **2.04**
- bold **10.04**
- brać na tapet **29.02-1.03**
- brać się **18.12**
- Braille Louis **6.08**
- Brzeg **26.06**
- buspas **7.08**
- by **6.03**
- być realizowanym **13.10**
- Bydgoszcz **24.04**
- bynajmniej **23.04**
- Bytom **28.02, 10.11**
- Carrey Jim **26.08**
- Ceaușescu Nicolae **5.11**
- cezura **20.05**
- Cézanne Paul **6.08**
- cezura **20.05**

chemikalia **6.11**
Chirac Jacques **8.10**
Chomiczówka **21.04**
Choroszcz **24.04**
Chruszczow Nikita **3.09**
chrześcijanin **11.12**
cię – ciebie **8.09**
cmentarz komunalny Północny **2.11**
Cmentarz Łyczakowski **2.11**
cmentarz Na Rossie **2.11**
cmentarz Rakowicki **2.11**
Cocteau Jean **5.11**
cofnąć się **29.02-1.03**
cudzościół **11-12.01**
cukinia **21.08**
cyberprzestrzeń **29.12**
Cyzio Jacek **2.04**
często spotykany **7.04**
Częstochowa **3.08**
Czubówna Krystyna **5.03**
czysto teoretyczny **7.04**
    powszechnie znany **7.04**
dane (RODO) **26.05**
Dania **27.08**
data **10.03, 31.03, 18-19.04, 12.05,**
    11.11
dawać wyraz **25.11**
Dąb-Rozwadowski Ryszard **30.01,**
    28.05
Depo Wacław **3.12**
deptać **6.01**
desygnować **19.03**
Disney Walt **26.08**
dnia **10.03**
do i od **4.08**
Śródmieście **21.04**
dobrej nocy **1.04**
dokonać zamknięcia **13.10**
dominikanin **11.12**
domyślić się **19-20.09**
doń **28.04**
Droga Ciociu **6.05**
ds. **13.11**
Dubois Stanisław **5.11**
Dudek Jerzy **6.02**
Duma **10.01**
Dunin-Wąsowicz Paweł **30.01**
Duszniki-Zdrój **27.11**
Dwikozy **27.03**
Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa...
    17.09
Dymna Anna **27.02**
dyrektor **5.05**
dywiz **11.06**
Dz.U. **21.07**
dzielenie wyrazów **12.03**
dzielnica **21.04, 8.06**
Dziennik Ustaw **21.07**
dzień dobry **6.05, 2.09**
dżdżu **9.06**
Eco Umberto **3.12**
edukacja **26.05**
efektowny **24.06**
efektywny **24.06**
elektrośmieci **29.12**
ekscelencja **5.08**
ekstra- **3.11**
eks-Europejczyk **3.03**
e-mail **19.11**
eminencja **5.08**
Erazm z Rotterdamu **17.01**
euforia **6.11**
europarlament **3.03**
europoseł **3.03**
eurosieroctwo **3.03**
Farna Ewa **27.02**
filar **29.09**
folder **29.02-1.03**
formować **16.07**
formułować **16.07**
franciszkanin **11.12**
fryzjerka-kosmetyczka **24.07**

fundusze 25.03
funkcjonariusz 22.05
Gaudi Antonio 26.11
gender 26.05
geneza 2.06
gimbus 7.08
główny 25.03
Głuchofazy 27.03
go, jego 8.09
Golec Łukasz 6.02
Golub-Dobrzyń 27.11
Google 14.05
grill 2-3.05
Heidelberg 26.06
hotel-restauracja 11-12.04
Hrebenne 25.12
identyczny 29.02-1.03
igła 13.07
IKEA 13.08
i/lub 13.11
ilość 25.11
imięstowy 14.01, 20.12
imię i nazwisko 7.10
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” 10-11.10
interesariusz 22.05
interesująco napisany 7.04
internet 20.03, 11.08
iPhone 4-5.01
Istebna 29.05
Jabłonna 29.05
jak kania dżdżu 9.06
jaki 25.02
Jan z Czarnolasu 7.10
Jan z Kęt 17.01
Janke Igor 30.04
Jarosław 31.01
Jastarnia 27.08
jestem (imię i nazwisko) 7.10
jubilat 29-30.08
kabaczek 21.08
Kabaty 21.04
Kalifornia 27.08
Kania Stanisław 7.05
Kapet Hugo 2.07
Karczew 31.01
Kennedy John 30.07
Kieł Stanisław 28.05
kilometrówka 26.05
klauzula 5-6.09
klauzura 5-6.09
klub-kawiarnia 11-12.04
Kolbe Maksymilian 30.04
Kolbuszowa 3.08
Kołobrzeg 26.06
komisarz 5.05
komputer 7.02
Kongres 10.01
Konstancin-Jeziorna 29.05
konstytucja 26.05
kontynuować 2.06
Kościelne 25.12
kopiec Kościuszki 26.10
kopiec Powstania Warszawskiego 26.10
kopiec Wyzwolenia 26.10
Korwin-Mikke Janusz 30.01
kościół Na Skalce 26.02
kościół św. Karola Boromeusza 26.02
kościół św. św. Piotra i Pawła 26.02
Kościuszek Tadeusz 2.01
Kovacs Bela 29.10
Koziegłowy 25.09
Kraków 31.01
Kraków-Nowa Huta 8.06
Krasnystaw 25.09
Krauze Ryszard 30.04
Kruszona Teresa 27.02
Krytów Iwan 3.09
Krzyżowa 3.08
książę apostołów 7.07
który 25.02

kursywa **10.04**
Kuzio Janusz **2.04**
Landau Lew **4.06**
laska-parasol **11-12.04, 7.08**
Lato Grzegorz **2.01**
lekarz **5.12**
lekarz dentysta **24.07**
Leonardo da Vinci **17.01**
Liceum Ogólnokształcące im. Komisji
Edukacji Narodowej **17.09**
liczba **25.11**
Limanowa **3.08**
Liszt Ferenc **29.10**
łabędź **5.12**
łapać się **18.12**
Łągiewniki **27.03**
łączę pozdrowienia **6.05**
łączę wyrazy szacunku **6.05**
łączę wyrazy uszanowania **6.05**
łącznik **11-12.04, 11.06, 10.12**
Łódź Fabryczna **8.06**
Magdeburg **26.06**
magnificencja **5.08**
malarz formatów **14.10**
Małe Ciche **27.11**
Małkinia **27.08**
Małogoszcz **24.04**
mały kapral **7.07**
Małyska Agata **27.02**
małżon **3.06**
małżona **3.06**
małżonek **3.06**
małżonka **3.06**
manager **23.10**
mandatariusz **22.05**
Mastroianni Marcello **26.11**
Mauriac François **8.10**
Mazurówna Krystyna **5.03**
mąż **3.06**
McCartney Paul **26.08**
megaoszustwo **3.11**
mega- **3.11**
menadżer **23.10**
menedżer **23.10**
mianować **5.12**
miasta gospodarze **24.07**
mieć **19.05**
mieszczanin **11.12**
Międzyzdroje **27.03**
miękki enter **13.05**
mikser **7.02**
miętego dnia **1.04**
miętego południa **1.04**
miętego popołudnia **1.04**
miętego poranka **1.04**
miętego wieczoru **1.04**
Miłosna **29.05**
minikoszykówka **3.11**
minispódniczka **3.11**
minister **4.03**
mini-**3.11**
Morozow Aleksiej **3.09**
most Brookliński **18-19.01**
most Kotlarski **18-19.01**
most Śląsko-Dąbrowski **18-19.01**
Mosty Warszawskie **18-19.01**
mówi (imię i nazwisko) **7.10**
murarz-tylnkarz **11-12.04, 29.12**
Murzasichle **25.12**
muzulmanin **11.12**
myślnik **11.06**
na adres **8.05**
na auli **11.08**
na chacie **21.04**
na grill **2-3.05**
na magazynie **21.04, 11.08**
na miasteczku **21.04, 11.08**
na numer **8.05**
na pulpicie **20.03**
na sali **11.08**
na tablicie **20.03**
na zdrowie **18.03**

nad i pod **4.08**
nadstawić ucha **6.04**
Nagy Imre **29.10**
napić się mleka **15.09**
Natolin
nazywam się (imię i nazwisko) **7.10**
Netflix **6.07**
nie najlepsze **4.02**
nie naruszając **14.01**
nie sposób **11.02, 30.12**
nie zasypiać gruszek w popiele **6.01**
niech państwo posłuchają **1.07**
niech państwo usiądą **1.07**
niedawno wykryty **7.04**
niedziela **20.08**
niepodległość **26.05**
niepodobna **11.02**
niepowiadomienie **24.11**
niepalenie **24.11**
nieparkowanie **24.11**
nieumiarowanie w jedzeniu i picu
24.11
Noc Zbigniew **28.05**
obejrzyć **1.09**
od stóp do głów **24.01**
od wielkiej litery **25.11**
oddziaływać **30.12**
odnieść **16.10**
Office **6-7.06**
oglądać **1.09**
Ojcowski Park Narodowy **9.04**
Okno Dariusz **3.12**
Opacz **24.04**
Ordonówna Hanka **5.03**
organy **28.07**
oryginał **20.08**
osiedle Kwiatowe **25.08**
Osiedle Młodych **25.08**
osiedle Plażowa **25.08**
Osiedle XV-lecia **25.08**
osiedle Zawodzie **25.08**
Ostrów Mazowiecka **30.10**
Ostrów Wielkopolski **30.10**
Oświęcim **28.02**
ów **16.06**
Paczoska Ewa **27.02**
pad thai **16.12**
Page Jimmy **6.08**
Pałac Elizejski **27.04**
pałac Krasińskich **27.04**
Pałac Kultury i Nauki **27.04**
pałac Łazienkowski **27.04**
pałac Pod Globusem **27.04**
Pałac Staszica **27.04**
panie Krzysztofie
parabank **26.05**
parafianin **11.12**
park Biegu po Zdrowie **9.04**
park leśny Bródno **9.04**
park Oliwski **9.04**
pauza **11.06**
PDF **4.09**
pendrive **13.02**
pensjonariusz **22.05**
perfumy **30.12**
Perry Luke **30.07**
PGE Narodowy **9.12**
Piecha Bolesław **7.05**
Piekary Śląskie **10.11**
Pisz **24.04**
Piwniczna **29.05**
plac gen. Władysława Sikorskiego
8-9.08
plac Generała Władysława
Sikorskiego **8-9.08**
plac Na Rozdrożu **8-9.08**
plac Niebiańskiego Spokoju **8-9.08**
plac Tiananmen (Tiananmen) **8-9.08**
Platforma Obywatelska **28.01**
PLN **17.03**
po linii najmniejszego oporu **5.12**
pochodzenie **2.06**

pochylenie **10.04**
Poczdąm **28.02**
pod adresem **8.05**
pod numer **8.05**
podinspektor **4.03**
podkreślenie **10.04**
podmiot szeregowy **16.06, 18.08**
podobny **20.08**
podpułkownik **4.03**
Podsiadło Dawid **2.01**
pogłaśniać **8.12**
pojedynczy **20.11**
Polski Nowy Złoty **17.03**
połowa **18.02**
pomarańcz **30.06**
pomarańcza **30.06**
Pomaska Agnieszka **27.02**
pomnik Nike **8.06**
pomnik Poległym i Pomordowanym
na Wschodzie **8.06**
pomnik Zaślubin Polski z Morzem
8.06
pomocny **4.11**
pomocowy **4.11**
ponad 100-letni **17.07**
ponadstuletni **17.07**
ponieść porażkę **16.10**
Popow Walerij **3.09**
porucznik **5.05**
postulować **16.10**
Potter Harry **30.07**
powiat bytomski **10.11**
powiat Piekary Śląskie **10.11**
powiedziano by **6.03**
powodzianin **11.12**
Powstanie Warszawskie **1-2.08**
pozdrawiam **1.01**
pozostają z poważaniem **6.05**
pożytkować **5.12**
półpauza **11.06**
prawidłowy **22.07**
prebook **7.09**
predestynacja **29.02-1.03**
predyspozycja **29.02-1.03**
premier **4.03, 25.11**
prezes **4.03**
prezydencja **26.05**
prezydent **25.01, 4.03, 3.06**
Prezydent Miasta Włocławka **24.03**
procent **25.01**
profesor **5.05**
prorektor **4.03**
prorok **7.07**
proszę postuchać **1.07**
proszę usiąść **1.07**
protest **26.05**
protokół **25.01, 20.10**
przecinek **10.07, 2.09, 11.09**
przed i po **4.08**
przekonujący **22.07**
przekonywający **22.07**
przetwarzać **13.10**
przez nieostrożność **20.08**
przezeń **28.04**
przy pomocy **6.04**
przynajmniej **23.04**
przypisy **12.08**
pseudo-Europa **3.11**
pułkownik **4.03**
puszcza **26.05**
Puzynina Jadwiga **25.06**
Radogoszcz **24.04**
Radio Sebastian **2.04**
rarytas **6.04**
rektor **5.08**
republikanin **11.12**
rezydent **26.05**
robolekarz **29.12**
robonoga **29.12**
Rusty Robochłopicz **29.12**
roboprawnik **29.12**
robopszczółka **29.12**

rola **2.06**
Romanowowie **3.09**
rozporządzenie **21.02**
równouprawniony głos **7.04**
Ruciane-Nida **27.11**
Rumia **27.08**
Rumunia **27.08**
ryzykować życie **19-20.09**
Salisbury markiz **30.07**
samotnie rosnący **7.04**
Sartre Jean-Paul **8.10**
Schulz Bruno **2.07**
Senat **10.01**
sensu stricto **16.10**
separatysta **26.05**
Shaw George Bernard **4.06**
siadaj, pan **1.07**
siadajcie, państwo **1.07**
Sienkiewicz Henryk **7.10**
sjesta **25.03**
skosztować wina **15.09**
skórka pomarańczowa **30.06**
skrócić show **1.06**
skrobia **21.08**
skrócony odpis aktu zgonu **25.08**
skwer Armii Krajowej **26-27.12**
skwer im. Druhów Olgi i Andrzeja
Małkowskich **26-27.12**
skwer Skwerek Złotówki **26-27.12**
smacznego **18.03**
smartfon **2.10**
smog **26.05**
SMS **20.12**
solenizant **29-30.08**
Sopot-Wyścigi **8.06**
spacja nierozdzielająca **13.05**
Spartanin **11.12**
spełniać **13.10**
spółka z o.o. **9.10**
spróbować ciasta **15.09**
sprzed lat **6.01**
sprzedadzą **6.10**
srebrny glob **7.07**
stadion Legii **9.12**
stadion miejski **9.12**
Stadion Miejski Legii Warszawa **9.12**
Stadion Śląski **9.12**
Starawieś **25.09**
Statua Wolności **30.12**
status **19-20.12**
statut **19-20.12**
stosowny **22.07**
Strasburg **26.06**
Strejlau Andrzej **4.06**
stricte **16.10**
Sucha Beskidzka **27.11**
super- **3.11**
super-Francuz **3.11**
Supraśl (miasto) **30.10**
Supraśl (rzeka) **30.10**
Suwałki **27.03**
system jednego klucza **19.06**
ekonomiczny **2.06**
gospodarczy **2.06**
Szalai József **29.10**
szałwia **21.08**
Szanowna Pani **6.05, 2.09**
Szanowni Państwo **6.05, 2.09**
Szanowny Panie **6.05, 2.09**
Szczygieł Mariusz **6.02**
Szelburg-Zarembina Ewa **25.06**
szpital elżbietanek **10-11.10**
Szpital Grochowski im. dr. med.
Rafała Masztaka **10-11.10**
Szpital Sióstr Elżbietanek **10-11.10**
szpital zakaźny **10-11.10**
szumidto **26.05**
ścierka do kurzu **19-20.09**
śmieci **27.05**
średnio zaawansowany **7.04**
Śrem **28.02**
Śródmieście **21.04**

Świątynia Opatrzności Bożej 26.02
tablet 21.10
Tarnobrzeg 26.06
Tczew 31.01
tedy 18.09
tekstylika 6.11
ten 16.06
tester 7.02
Toń Janusz 28.05
toreador 6.04
tort 16.10
trudno dostępny 7.04
trybunał 26.05
trzeci filar 29.09
Turnau Grzegorz 4.06
twardy orzech do zgryzienia 30.12
Tychy 27.03
tysiąc 18.02
ubrać 20.08
uchodźca 26.05
udzielić poparcia 22.07
ukośnik 13.11
ulica 1 Sierpnia 27-28.06
ulica 50-lecia Kopalni Konin 27-28.06
ulica Na Bateryjce 27-28.06
ulica Pamiętajcie o Ogrodach 27-28.06
ulica Pierwszego Sierpnia 27-28.06
ulica Totus Tuus 27-28.06
Ursus 21.04
Ursynów 21.04
Urząd Miasta Włocławka 24.03
urzeczywistnić 13.10
ustawa 21.02
uważać za 24.01
Vasco da Gama 17.01
Verdi Giuseppe 26.11
Verne Jules 8.10
Vico Giambattista 3.12
w auli 11.08

w cudzysłowie 15.12
w czym mogę pomóc? 1.04
w dniu 10.03
w internecie 20.03
w każdym razie 22.07, 27.10
w listopadzie 25.11
w magazynie 11.08
w miesiącu listopadzie 25.11
w okienku 20.03
w oknie 20.03
w portalu 20.03
w realizacji 13.10
w sali 11.08
w witrynie 20.03
Wałęsa Lech 7.05
Wałęsina (Wałęsowa) Danuta 25.06
Warszawa-Praga-Południe 8.06
warszawski szpital elżbietanek 10-11.10
wegetarianin 6.04, 11.12
Wende Edward 30.04
weń 28.04
Wesoła 21.04, 29.05
wg 13.11
Wiązowna 29.05
wicedyrektor 4.03
wiceminister 4.03
wicemistrz 22.07
widelec 19-20.09
wielką literą 25.11
wielokropek 12.02
wieść gminna 21.01
większość 18.02
Wilanów 21.04
Wilde Oscar 6.08
wiodący 25.03
witam 1.01
Włochy 21.04
Włoszczowa 3.08
włożyć 20.08
Wodzisław 31.01

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 14.07
Wojewódzki Szpital Zakaźny 10-11.10
wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska 14.07
Wolbrom 28.02
Wrocław 31.01
Wróbel Jan 6.02
wrócić 2.06
Wschowa 3.08
wsypać cukier do ciasta 15.09
wtedy 18.09
ww. 13.11
wycisnąć piętno 19-20.09
wydaje mi się 8.09
wykonywać 13.10
wyliczenia 10.09
wypić mleko 15.09
wypunktowania 10.09
wyraźne zaprzeczenie 14.04
wyróżnienie 10.04
Wysokie Mazowieckie 27.11, 25.12
wysłać e-mail 8.05
wysłać SMS 8.05
wytłuszczenie 10.04
wywierać presję 25.03
wziąć się 18.12
YouTube 16.04
z poważaniem 6.05
z pozdrowieniami 1.01
z serdecznymi pozdrowieniami 1.01, 6.05
z wielkiej litery
z wyrazami szacunku 6.05
z wyrazami uszanowania 6.05
za granicą 22.09
z zagranicy 22.09
zza garnicy 22.09

za pomocą 6.04
Zajączówna Elżbieta 5.03
Zakopane 25.12
zamek Czocho 18.05
Zamek Królewski 18.05
zamek Książ 18.05
Zamek Książąt Pomorskich 18.05
zamek w Tykocinie 18.05
zamówić wędlin 15.09
zamknąć 13.10
Zaniewski Iwo 2.07
zastępca 4.03
Zatoka Gdańska 28.01
zatopić się 17.11
zażądać pieniędzy 6.01
Zbyszko z Bogdańca 7.10
zeń 28.04
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących... 17.09
zestaw głośnomówiący 7.04
Zgółczyna (Zgółkowa) Halina 25.06
ziemia 21.08
ziemianin 11.12
Ziobro Zbigniew 2.01
zjeść jabłko 15.09
zjeść makaronu 15.09
złoty 17.03
znaczenie 2.06
znajdować się w realizacji 13.10
zobaczcie, państwo 1.07
zrobić herbatę 15.09
Związek Nauczycielstwa Polskiego 28.01
żelazny kanclerz 7.07
żona 3.06
Żory 27.03
żółwie 6.01
Żuławy Wiślane 28.01

Te nowe wyrazy znajdziesz w kalendarzu:

- adminka 7-8.03
- ajran 1.10
- andrzejkować 30.11
- apacz 7-8.11
- apletini 22.06
- aptekomat 7.12
- arborysta 18.08
- aseksualista 16.11
- baba ganoush 31.07
- baby shower 25.05
- backpacking 28.09
- bag-in-box 24.09
- bandyterka 5.10
- bar speakeasy 22.06
- bazarek 22-23.02
- bento 10.08
- betonoza 19.02
- big bag 24.09
- binge-watching 8.01
- biroturystyka 16.09
- biz-jet 8.04
- blurb 7.09
- bookend 7.09
- booker 18.08
- botoksować 21.05
- Brexit 12.10
- bunga-bunga 3.02
- bucket list 12-13.09
- caipiroska 1.10
- carpooling 28.09
- castingować 10.06
- catcalling 3.02
- celówka 20.07
- cevapcici 20.12
- chuścioch 25.05
- chutney 31.07
- cmentarianka 31.10-1.11
- comfort food 10.08
- couchsurfing 28.09
- cydrować 22.06
- czekoladeria 13.04
- czyściciel kamienic 5.10
- dashi 25-26.07
- dekonsumpcja 25-26.01
- demiseksualista 16.11
- dendrofil 16.11
- dewojtylizacja 19.10
- dieta pudełkowa 13-14.06
- disneylandyzacja 12.11
- dobierarka 8.07
- donejt 5.06
- droniarz 14.02
- ecopack 24.09
- efekt wow 1.06
- egg nog 1.10
- ekodotacja 20.07
- ekohumanizm 28.12
- ekojazda 28.12
- ekomigracja 28.12
- ekoprąd 28.12
- ekostrefa 11.03
- ekoterroryzm 28.12
- ekranoza 19.02
- elektka 7-8.03
- enchilada 12-13.12
- enoturystyka 16.09
- e-samochód 13.07
- ewangelista 11.05
- fajnopolak 24-25.10
- falafelownia 13.04
- fanfik 16-17.05
- fanpage 13.03

festiwalizacja 12.11
fintech 23.03
fitcelebryta 20.04
food court 3.07
food porn 21.09
foodpairing 21.09
Franxit 12.10
friendzonować 10.06
frittata 12-13.12
frutarianizm 13-14.06
furminator 3.04
galerianka 3.02
gastroturystyka 16.09
gentryfikacja 3.01
gimbopatriota 24-25.10
glonojad 21.05
gipsomat 7.12
genodieta 13-14.06
googlownica 8.07
grantoza 21.11
grazyňa 13.01
Grexit 12.10
grobng 31.10-1.11
habushu 1.10
harira 4.12
helpx 28.09
homing 21.09
hulajnogista 14.02
hummus 31.07
influencerka 11.05
instamatka 10.02
ltalexit 12.10
janusz 13.01
jednorożec 23.03
jogurteria 13.04
JP2 19.10
kabinówka 8.04
kaczkomat 7.12
kajdankować 30.11
kangurować 25.05
karyna 13.01
katarczyk 8.04
kimchi 20.12
kleszczoapka 3.04
klientoza 7-8.11
kofta 20.12
kontenerng 13-14.06
kontent 5.06
kontrmiesięcznica 25-26.04
kosiniakowe 20.07
kottłownia 23.03
kredkowe 20.07
księcioseksualny 16.11
kuchnia molekularna 21.09
kwartalnica 25-26.04
laksa 4.12
lassi 1.10
lista to do 12-13.09
live cooking 21.09
lodówkomat 7.12
londyńczyk 13.07
mapa drogowa 12-13.09
marsonauta 20.01
marszałkini 7-8.03
mediota 8.01
medykalizacja 12.11
meksykański standoff 16.03
metoda na wnuczka 5.10
miesięcznica 25-26.04
miso 25-26.07
miso-shiru 25-26.07
molestator 4.05
morsować 30.11
muffiniarnia 13.04
municypalny 14.02
must eat 10.08
najemniczka 7-8.03
nekrolans 31.10-1.11
nicobryta 20.04
nomofobia 24.08
numerkomat 7.12
obalacz 14.02

obselitofobia 24.08
odjanie pawłać 19.10
odobserwować 10.06
okładkowa sroka 7.09
onigiri 16.12
orbanizacja 14.08
ostrzykiwać się 21.05
overbooking 8.04
oversharing 10.02
pakora 12-13.12
pampersować 30.11
papafilia 19.10
parawanieg 2.03
pastelozą 19.02
patotreść 5.06
paskowy 14.02
personal shopper 7-8.11
petsitterka 18.08
phubbing 24.08
pieszojezdnią 28-29.03
pijalność 22.06
podkaszarka 3.04
pop-polityka 22-23.02
porównywarka 8.07
postapokaliptyka 16-17.05
postprawda 22-23.02
powodziówka 20.07
przyjaźń z korzyściami 3.02
psiapsiótkować się 10.06
psychofan 4.05
punktoza 21.11
putinizacja 14.08
quant 18.08
quesadilla 16.12
ramen 25-26.07
ramenownia 13.04
robopszczoła 3.04
rolkostrada 28-29.03
rzeżuszanek 4.12
sakroturystyka 17.06
samosa 12-13.12
sapioseksualista 16.11
seba 13.01
serialoholiczka 8.01
serialożerca 8.01
sesja brzuszkuwa 25.05
set jetting 17.06
sharenting 10.02
shot 22.06
slaktywizm 22-23.02
słupkoza 19.02
smart shopping 25-26.01
spaghetteria
specstrefa 11.03
stalker 4.05
strefa ciszy 11.03
strefa no-go 11.03
studentyfikacja 3.01
styrobox 24.09
superfood 10.08
suszarnia 13.04
sygnalista 11.05
szakszuka 16.12
szopking 2.03
szumidło 3.04
śniadaniownia 3.07
tahini 31.07
tajemniczy klient 7-8.11
tajkonauta 20.01
tajlandyzacja 12.11
tanatoturystyka 17.06
tom yum 4.12
trambuspas 28-29.03
trawelebryta 20.04
triggerować 10.06
truskawkować 30.11
tuk-tuk 13.07
tsundoku 7.09
turbosłowianizm 24-25.10
turystyfikacja 3.01
turystyka festiwalowa 17.06
turystyka kulinarna 16.09

turystyka transplantacyjna **17.06**
uniwersum **16-17.05**
urloping **2.03**
varowiec **14.02**
velostrada **28-29.03**
viagruszek **3.02**
wasabi **31.07**
watykanizować **14.08**
webrooming **25-26.01**

wegemiejsce **3.07**
wielopak **24.09**
włosing **2.03**
wnuczkożonka **3.02**
wojna hybrydowa **16.03**
woltaż **22.06**
woonerf **28-29.03**
wozidło **13.07**
zamrażarka **16.03**

Maciej Czeszewski

Jest twórcą i redaktorem prowadzącym Obserwatorium Językowego Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończył filologię polską na UW. Specjalizuje się w zagadnieniach związanych z najnowszym słownictwem w polszczyźnie, wyrażeniami erudycyjnymi w języku oraz frazeologią europejską.

Od 2014 roku prowadzi i rozwija Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego, które od września 2019 roku jest częścią Centrum Współpracy i Dialogu UW. Prowadzi również fanpage Obserwatorium „Nowe Wyrazy”.

W czasie studiów kierował pracami Warszawskiego Koła Leksykograficznego UW. Owocem jego zainteresowań są dwie publikacje: *Słownik polszczyzny potocznej* (pierwsze wydanie: 2006) oraz *Ludzie i miejsca w języku. Słownik frazeologizmów eponimicznych* (2011).

Jest współzałożycielem Poradni Językowej Uniwersytetu Warszawskiego. Współprowadzi ją z Magdaleną Wanot-Miśturą i Agatą Hacją.

obserwatorium@uw.edu.pl

Magdalena Wanot-Miśtura

Jest językoznawcą w Instytucie Języka Polskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończyła stosunki międzynarodowe na SGH i filologię polską na UW. Zajmuje się słowotwórstwem, a także zagadnieniami poprawności języka i językowej redakcji tekstów w teorii i praktyce. Jest autorką prac z tego zakresu, a także redaktorem merytorycznym i językowym prawie stu publikacji naukowych i popularnonaukowych i słowników w języku polskim i angielskim.

Od 2016 roku kieruje Fundacją Języka Polskiego: szkoli, wykłada, popularyzuje. Współpracuje z wieloma instytucjami i firmami w zakresie upraszczania języka. Koordynowała kilka projektów zmierzających do poprawy komunikacji z klientami. Od 2019 roku jest opiekunem Koła Naukowego Prostej Języka.

Przed laty dyżurowała przy słuchawce Telefonicznej i Internetowej Poradni Językowej Uniwersytetu Warszawskiego. Obecnie jest jednym z ekspertów Poradni Językowej UW.

poradniajezykowa@uw.edu.pl

Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego jest przestrzenią, w której od 2004 roku rejestrujemy i opisujemy najnowsze polskie słownictwo. Wielki jest w tym udział użytkowników języka, którzy na bieżąco zgłaszają nowe słowa.

Jak działamy?

- przyjmujemy od internautów zgłoszenia nowych wyrazów – takich, które weszły do języka po 2000 roku
- nowe jednostki językowe wszechstronnie opisujemy (podając ich znaczenie, odmianę, kontekst użycia) i umieszczamy jako hasła w słowniku
- ważniejszym wyrazom poświęcamy eseje, które składają się na obraz rozwoju polszczyzny w kontekście przemian współczesnego świata

Nasz zespół

- mgr Maciej Czeszewski (redaktor prowadzący)
- dr hab. Katarzyna Kłosińska (redaktor naukowa)

Znasz jakieś nowe słowo?

Zgłoś je – wspólnie twórzmy słownik młodej polszczyzny.

OBSERWATORIUM JĘZYKOWE
UNIwersytetu WarsZawskiego

obserwatoriumjezykowe.uw.edu.pl
www.nowewyrazy.uw.edu.pl
obserwatorium@uw.edu.pl

Poradnia Językowa Uniwersytetu Warszawskiego jest częścią serwisu Obserwatorium Językowe. Kontynuujemy tradycje poradnictwa językowego obecne na Uniwersytecie Warszawskim od kilku dekad (poradnia działała w latach 1972–2013).

Jak działamy?

- odpowiadamy na pytania dotyczące używania poprawnej i starannej polszczyzny
- odpowiedzi udzielamy w ciągu siedmiu dni roboczych
- jeśli pytanie wymaga przeprowadzenia głębszych badań lub jeśli więcej niż zwykle pytań czeka na odpowiedź, termin ten może się nieco wydłużyć

Nasz zespół

- dr Agata Hącia
- dr Magdalena Wanot-Miśtura
- mgr Maciej Czeszewski

*Masz wątpliwość językową? Chcesz o coś zapytać?
Napisz do nas – pomożemy.*

PORADNIA JĘZYKOWA
UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

www.poradniajezykowa.uw.edu.pl
poradniajezykowa@uw.edu.pl

Fundację Języka Polskiego założyli w 2008 roku pracownicy Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Od lat działamy w poczuciu troski o język, jego historię, kulturę i rozwój oraz popularyzujemy wiedzę o polszczyźnie.

Co robimy?

- prowadzimy badania komunikacji na zlecenie firm i instytucji
- doradzamy i dajemy rekomendacje językowe
- organizujemy kursy, szkolenia i warsztaty z poprawności językowej, skutecznej komunikacji i prostego języka
- tworzymy i pomagamy rozwijać narzędzia upraszczające komunikację
- prowadzimy plebiscyt „Słowo roku” oraz „Młodzieżowe słowo roku”
- organizujemy konferencje, prelekcje, spotkania i konkursy na tematy językowe
- wspieramy publikację książek

***Zapraszamy do współpracy wszystkich,
którym leżą na sercu sprawy pięknej polszczyzny!***

**FUNDACJA
JĘZYKA POLSKIEGO**

Z uwagą patrzymy na język Dołączysz?

**www.fundacjajezykapolskiego.pl
fjp@fundacjajezykapolskiego.pl**

Autorzy

Magdalena Wanot-Miśtura, Maciej Czeszewski

Redakcja

Magdalena Wanot-Miśtura

Współpraca

Monika Kresa

Opracowanie graficzne

Wiktor Kuc Q Studio

Projekt okładki i strony tytułowej

Wiktor Kuc Q Studio

Wydawca

Fundacja Języka Polskiego

Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego